

Afrikaans

Graad 5

Taal Memorandum

Pret met taal

A) Lydende vorm: (passive voice)

Voorbeeld: Ouma maak armbande. **Armbande...**

Antwoord: Armbande **word deur** Ouma **gemaak**.

- Ouma maak 'n duif. 'n **Duif...**
'n Duif word deur Ouma gemaak.
- Lindi knip die lappies. **Die lappies...**
Die lappies word deur Lindi geknip.
- Die winkelier koop die duif. **Die duif...**
Die duif word deur die winkelier gekoop.
- Lindi en Ouma maak baie duiwe en diere. **Baie duiwe en diere...**
Baie duiwe en diere word deur Lindi en Ouma gemaak.

B) Meervoude: (plurals)

Voorbeeld: Ek sien een lappie.

Antwoord: Ek sien ses lappies.

- een skêr - vyf **skêre**
- een duif - drie **duiwe**
- een hand - twee **hande**
- een armband - sewe **armbande**
- een vrug - vier **vrugte**

C) Hulpwerkwoorde: (helping verbs)

Voorbeeld: Ouma gaan stad toe. (**moet**)

Antwoord: Ouma **moet** stad toe gaan.

- Lindi gee vir die duif mielies. (**wil**)
Lindi wil vir die duif mielies gee.
- Ouma maak krale en armbande. (**kan**)
Ouma kan krale en armbande maak.
- Lindi en Ouma maak 'n duif. (**wil**)

Lindi en Ouma wil 'n duif maak.

4. Hulle ry met die trein stad toe. (**sal**)
Hulle sal met die trein stad toe ry.
5. Die winkelier koop hulle duif. (**wil**)
Die winkelier wil hulle duif koop.

D) Voornaamwoorde: (pronouns)

Voorbeeld: (Lindi en haar oma) woon in KwaZulu- Natal.

Antwoord: Hulle woon in KwaZulu-Natal.

haar	hy
hulle	sy

1. (Lindi en die duif) word maats.
Hulle word maats.
2. Lindi gaan saam met (Lindi se) oma stad toe.
Lindi gaan saam met haar oma stad toe.
3. (Ouma) help vir Lindi om 'n duif te maak.
Sy help vir Lindi om 'n duif te maak.
4. Die winkelier hou van die duif. (Die winkelier) koop dit dadelik.
Die winkelier hou van die duif. Hy koop dit dadelik.

E) Versamelname: (collective nouns)

Voorbeeld: 'n _____ kuikens.

Antwoord: 'n Broeisel kuikens.

1. 'n Trop leeus.
2. 'n Swerm bye.
3. 'n Skool visse.

swerm
skool
trop

Pret met taal

A) Trappe van vergelyking: (degrees of comparison)

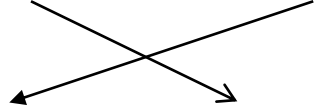
Voorbeeld: 'n Slak is baie (stadig) as 'n slang.

Antwoord: 'n Slak is baie stadiger as 'n slang.

1. 'n Kind is (slim) **slimmer** as 'n aap as dit by somme kom.
2. 'n Kameelperd kan die (hoog) **hoogste** blare aan 'n boom eet.
3. 'n Krokodil se tande is (skerp) **skerper** as 'n bok s'n.
4. 'n Uil sien (goed) **beter** as ander voëls in die nag.
5. 'n Luiperd is groot, 'n kameelperd is (groot) **groter** as 'n luiperd, maar 'n olifant is die (groot) **grootste** van die diere.
6. 'n Aap kan (vinnig) **vinniger** boomklim as 'n mens.

B) Toekomende tyd: (future tense)

Voorbeeld: Jagluiperd hardloop altyd vinnig. (sal)

Antwoord: Jagluiperd **sal** altyd vinnig hardloop.

1. Haas bly altyd in 'n gat. (sal)
Haas sal altyd in 'n gat bly.
2. Slang sis en seil altyd. (sal)
Slang sal altyd sis en seil.
3. Padda kwaak altyd. (sal)
Padda sal altyd kwaak.
4. Kameelperd rek altyd sy nek. (sal)
Kameelperd sal altyd sy nek rek.
5. Die ape klim bome. Die ape **sal bome klim.**
6. Die kinders doen somme. Die kinders **sal somme doen.**
7. Die ape maak lawaai. Die ape **sal lawaai maak.**
8. Die kinders leer die alfabet. Die kinders **sal die alfabet leer.**
9. Die kinders presteer op skool. Die kinders **sal op skool presteer.**

Pret met taal

A) Teenoorgesteldes: (opposites)

Voorbeeld: Die kos is **warm**.

Antwoord: Die kos is **koud**.

1. Die pizza was nie **klein** nie, dit was **groot**.
2. Die pizza was nie **sleg** nie, dit was **lekker**.
3. Die trollie was **leeg**, toe pak mevrou Bakkes dit **vol** kos.
4. Sy het nie **min** goed gekoop nie, maar **baie** goed.

lekker	vol
baie	groot

B) Werkwoorde: (verbs)

Voorbeeld: Sy _____ op die bed.

Antwoord: Sy **spring** op die bed.

1. Mevrou Bakkes **bak** 'n pizza.
2. Meneer Bakkes **eet** die pizza op.
3. Mevrou Bakkes en Liefie **ry** met 'n lorrie supermark toe.
4. Hulle **koop** baie kos by die supermark.
5. Meneer Van der Staal **gee** vir hulle 'n groot mengbak en 'n groot pan.

gee	koop	
eet	bak	ry

Pret met taal

A) Koppeltekens: (hyphen)

Voorbeeld: DVD speler

Antwoord: DVD-speler

1. Suid Afrika = **Suid-Afrika**
2. gr. 5 boek = **gr.5-boek**
3. Beaufort Wes = **Beaufort-Wes**
4. B span = **B-span**
5. Noord Kaap = **Noord-Kaap**
6. nege uur = **nege-uur**

B) Voornaamwoorde: (pronouns)

Voorbeeld: Die seun dra _____ eie tas.

Antwoord: Die seun dra **sy** eie tas.

1. My ma sê **sy** hou daarvan om trein te ry.
2. My pa sê **hy** hou daarvan om te vlieg.
3. Ek pak **my** eie tas.
4. Jy moet **jou** eie tas dra. Die tas is mos **joune**.
5. Ons moet **ons** kaartjies ook vroeg bespreek.

hy	sy	my	jou
joune	ons	sy	

C) Korrekte vorm van woorde: (correct form of words)

Voorbeeld: Ek hou daarvan om na ver lande te (reis/rys).

Antwoord: reis

1. Die mense in China eet graag (reis/rys). **rys**
2. Ons pak (kleure/klere) in as ons met vakansie gaan. **klere**
3. Die man dra 'n hemp met helder (kleure/klere). **kleure**
4. Dit is heerlik om ver met 'n trein na vreemde plekke te (reis/rys). **reis**

D) Intensiewe vorme: (intensive form)

Voorbeeld: Die rok is _____ (wit).

Antwoord: Die rok is **spierwit**.

peperduur	propvol	doodmoeg	silwerskoon	spotgoedkoop
loodswaar	dolleeg	blitsvinnig	kliphard	

1. Die vliegtuigkaartjies kos baie geld, dit is **peperduur** (duur).
2. Al die mense het uit die bus geklim. Die bus is **dolleeg** (leeg).

- Baie mense is oppad werk toe. Die trein is **propvol** (vol).
- Almal kan bekostig om op die Shosholoza-trein te ry. Die kaartjies is **spotgoedkoop** (goedkoop).
- Na die lang reis is die passasiers **doodmoeg** (moeg).
- Die vliegtuig vlieg baie vinnig. Dit vlieg **blitsvinnig** (vinnig).
- Die tasse is so vol gepak. Dit is **propvol** (vol).
- Die nuwe trein is nog baie skoon. Dit is **silwerskoon** (skoon).
- Die skip se sirene blaas **kliphard** (hard) sodat almal kan hoor.

Pret met taal

A) Byvoeglike naamwoorde: (adjectives)

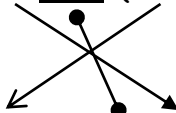
Voorbeeld: In Amerika eet hulle (**Amerika**) hamburgers.

Antwoord: In Amerika eet hulle **Amerikaanse** hamburgers.

- In Frankryk eet jy (**Frankryk**) **Franse** brood.
- In Egipte eet hy (**Egipte**) **Egiptiese** dadels.
- In Griekeland eet jy (**Griekeland**) **Griekse** slaai.
- In Indië eet jy (**Indië**) **Indiese** kerrie.
- In China eet jy (**China**) **Chinese** rys.
- In Engeland drink jy (**Engeland**) **Engelse** tee.

B) Voegwoorde: (conjunctions)

Voorbeeld: Zoey bly binne. Dit **is koud**. (**omdat**)

Antwoord: Zoey bly binne, **omdat** dit **koud is**.

- Hy stap. Die fiets se wiel is pap. (**omdat**)
Hy stap, omdat die fiets se wiel pap is.
- Sy staan by die toonbank. Sy koop 'n kaartjie. (**omdat**)
Sy staan by die toonbank, omdat sy 'n kaartjie koop.
- Die mense klim op die trein. Die trein gaan nou vertrek. (**omdat**)
Die mense klim op die trein, omdat die trein nou gaan vertrek.

Pret met taal

A) Byvoeglike naamwoorde - verbuiging: (adjectives)

Voorbeeld: Ek eet (**grof**) brood.

Antwoord: Ek eet **growwe** brood. (die f word **ww**)

- Ma maak 'n (nuut) **nuwe** resep.

gesonde	koue	nuwe
snaakse	goeie	

2. My sussie trek 'n (**snaaks**) **snaakse** gesig.
3. Dit is goed om (**gesond**) **gesonde** kos te eet.
4. Dit is 'n (**goed**) **goeie** gewoonte om vrugte te eet.
5. Ek drink elke dag 'n glas (**koud**) **koue** water.

B) Bevelsinne: (*imperatives*)

Voorbeeld: _____ die tamaties op!

Antwoord: **Sit** die tamaties op!

1. **Spoel** die slaaiblaar af!
2. **Smeer** die brood met botter!
3. **Sit** die tamatieskywe op die blaarslaai!
4. **Gooi** sout en peper oor!
5. **Sny** die toebroodjie deur!
6. **Bedien** die toebroodjie op 'n bord!

gooi	bedien
sit	spoel
sny	smeer

A) Teenwoordige tyd: (*present tense*)

Voorbeeld: Ek **het** elke dag **geoefen**.

Antwoord: Ek **oefen** elke dag.

1. Ek **het** my eerste pretrit **gewen**!
Ek wen my eerste pretrit!
2. Ek **het** vir die pretrit in **geskryf**.
Ek skryf in vir die pretrit.
3. My pa **het** vir my 'n fiets **gekoop**.
My pa koop vir my 'n fiets.
4. Die deelnemers **het** weg **gespring**.
Die deelnemers spring weg.

B) Verlede tyd: (*past tense*)

Voorbeeld: Ek **skryf** 'n sin.

Antwoord: Ek **het** 'n sin **geskryf**.

1. Ek **sien** 'n hond.
Ek het 'n hond gesien.
2. Ek **kyk** 'n fliel.
Ek het 'n fliel gekyk.
3. Ek **skryf** 'n boek.
Ek het 'n boek geskryf.
4. Ek **praat** met haar.
Ek het met haar gepraat.

C) Toekomende tyd: (*future tense*)

Voorbeeld: My pa koop vir my 'n fiets. (sal)

Antwoord: My pa sal vir my 'n fiets koop.

1. Ek sien 'n hond. (sal)

Ek sal 'n hond sien.

2. Ek kyk 'n fliiek. (sal)

Ek sal 'n fliiek kyk.

3. Ek skryf 'n boek. (sal)

Ek sal 'n boek skryf.

4. Ek praat met haar. (sal)

Ek sal met haar praat.

Spelling:

Afrikaans	Engels
1. wêreld	world
2. supermark	supermarket
3. lorrie	truck
4. meel	flour
5. mengbak	mixing bowl
6. trollie	trolley
7. deeg	pastry
8. fabriek	factory
9. oond	oven
10. roer	stir
11. klits	mix
12. uie	onions
13. rasper	grate
14. skoon	clean
15. koud	cold
16. baie	a lot
17. aksies	actions
18. tradisioneel	traditional
19. vervoer	transport
20. tydrooster	timetable
21. trein	train
22. passasiers	passengers
23. lokomotief	locomotive
24. bagasie	baggage
25. stasie	station
26. betekenis	meaning
27. poskaart	postcard
28. woestyn	desert
29. verskil	difference
30. leidrade	clues

Afrikaans

Graad 5

Lees en Begrip Memorandum

Die Uil en die Nagtegaal

1. Waaroor gaan die storie?

Die storie gaan oor 'n Uil wat baie boeke lees en glo hy is meer wys as die ander diere, maar dan kom daar 'n Nagtegaal wat vir die Uil wys dat nie net boeke vir jou goed kan leer nie.

2. Waar het die Uil gewoon?

'n Ou afgebreekte tempel.

3. Wat is 'n biblioteek?

Dit is 'n plek waar daar 'n verskeidenheid boeke is waar jy navorsing kan doen of net sit en boeke lees. Jy kan ook boeke huur vir 'n sekere hoeveelheid tyd.

4. Soek 'n sinoniem vir die woord "kennis" uit paragraaf 2 uit.

"wysheid"

5. Wat het die Nagtegaal op die boom gedoen?

Die Nagtegaal het 'n lied gesing.

Die Towerkuns Venster

1. Hoekom moes die seuntjie in die bed bly? Kyk in paragraaf 1.

Die seuntjie was baie siek gewees en mag nie uit sy bed uit beweeg het nie.

2. Hoe het die seuntjie gevoel omdat hy altyd alleen is? Kyk in paragraaf 1.

Hy het baie swaar gekry en het die meerderheid van sy dae hartseer en blou gevoel.

3. Watse vorm het hy eerste gesien en wat het die vorm gedoen? Kyk in paragraaf 2.

Dit was 'n pikkewyn wat 'n worsbroodjie geëet het.

4. Wat het die seuntjie gedoen toe al die vorme vir hom gaan kuier het? Kyk aan die einde van paragraaf 3.

Na 'n ruk, soos wat daar meer en meer mal karakters by die venster uitkom, bars hy uit van die lag en vind hy dit moeilik om te stop.

5. Hoekom het die seuntjie vir niemand vertel van wat gebeur nie? Kyk in paragraaf 4.

Hy het gedink dat niemand vir hom sal glo nie.

6. Hoekom kon die seuntjie teruggaan skool toe? Kyk in paragraaf 4.

Tog het daardie vreemde karakters uiteindelik die vreugde in sy hart en in sy liggaam geplaas. Kort voor lank het sy gesondheid so verbeter dat hy weer kon teruggaan skool toe.

7. Wat het sy beste vriend in sy sak gehad? Kyk in paragraaf 5.

Daar, binne, was al die kostuums wat sy beste vriend gebruik het om die seuntjie beter te laat voel.

8. Wat het die seuntjie hieruit geleer? Kyk in paragraaf 6.

En van daardie dag af het die seuntjie altyd sy bes gedoen om seker te maak dat niemand hartseer en alleen voel nie.

Woefie is my Kollie hond

1. Wat is 'n Kollie hond?

Dit is 'n plaas hond wat die boer help om skape te wei.

2. Skryf al die woorde neer wat rym.

→ kollie hond en rond

→ ry, by, my en baklei

→ jag en lag

→ vang en bang

3. Wat is 'n "rietperd" in reël 3?

'n Perd wat gebruik word om beeste te wei.

4. Waaroor gaan die gedig?

'n Hond wat alles saam met sy eienaar doen. 'n Hond wat op avonture gaan.

5. Gee 'n sinoniem vir die woord "stukkend" in reël 10.

"gebreekte"

6. Gee 'n antoniem vir die woord "bang" in reël 12.

"braaf"

Diere gedig

1. Wat is 'n "soogdier" in reël 1?

Soogdiere is warmbloedig en voer melk aan hulle baba's.

2. Waaroor gaan die gedig?

Die gedig praat oor verskillende diere en wat hulle doen.

3. Skryf al die diere neer wat genoem word in die gedig.

→ Olifant

→ Krokodil

→ Slang

→ Skilpad

→ Leeu

4. Skryf al die woorde neer wat rym.

→ soogdier en rivier

→ tande en hande

→ sloot en groot

→ stap en hap

→ verskyn en verdwyn

5. Wat maak dat al die diere verdwyn?

Wanneer die leeu uit die gras uikom.

6. Gee 'n sinoniem vir die woord "groot" in reël 1.

"massief"

7. Gee 'n antoniem vir die word "stadig" in reël 7.

"vinnig"